

VY_12_INOVACE_CJL_DRD_09

Digitální učební materiál

Sada: Komplexní jazykové a stylistické rozbory pro vyšší gymnázium

Téma: Jazykový rozbor – neumělecký text

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Český jazyk

Ročník: 1. ročník VG

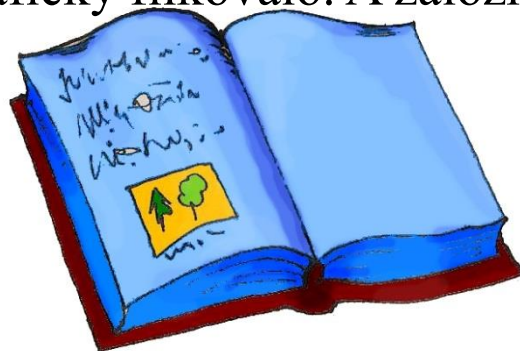
Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál opakuje a procvičuje informace z oblasti jazykového stylu publicistického, z oblasti grafémiky, sémantiky, slovotvorby, syntaxe.

Malý užitečný proužek

Kvalitní vázaná kniha má mít dvě drobnosti, obě jsou funkční i estetické: kapitálky a záložku. Kapitálek je takzvaná lemovka zakončující horní a spodní okraj hřbetu tvořeného sešitými archy. Když knižní svazek vezmete do ruky a podíváte se na něj seshora i zezdola, měli byste spatřit v souladu s vazbou zabarvený kousek látky, který zakončuje hřbet. A záložka není nic víc než látkový proužek, vlepený právě tam, kde se nachází horní kapitálek, a umožňující založení si té stránky, na níž jste s četbou skončili.

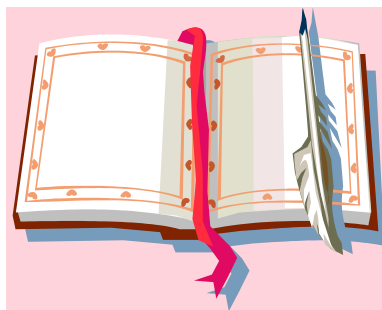
Záložky se z mnoha svazků v posledních desítkách let vytratily. A píše-li desítky let, pak mám na mysli, že ústup záložek nastal za normalizace. Tehdy se ostatně kvalita knih obecně zhoršila, zejména takzvaný výrobní průměr, běžné beletristické svazky. Řada titulů v pevné vazbě se namísto spolehlivého šití začala lepit nekvalitními pojivy a hřbety se rozpadaly. Kapitálky se vytrácely. Svazky vycházející v knižních klubech ve vysokých nákladech byly často namíchány z papírů sice téže gramáže, avšak různých odstínů, prostě se to polygraficky flikovalo. A záložky za takových standardů začaly být přepychem.

Obr. 1

Úkoly k větnému rozboru:

- 1) Rozeber souvětí *Když knižní svazek vezmete do ruky a podíváte se na něj seshora i zezdola, měli byste spatřit v souladu s vazbou zabarvený kousek látky, který zakončuje hřbet.* Urči druh souvětí, druh VV.
- 2) Urči druh přívlastku *malý užitečný*. Vyjmenuj jiné druhy přívlastků a vyhledej je v textu.
- 3) Ve větě „*A záložky za takových standardů začaly být přepychem.*“ urči větné členy.

Obr. 2

- 4) Najdi v textu slova s předponami s- (se-), z- (ze-) a zdůvodni jejich pravopis.
- 5) Vyhledej slovesa, na kterých zdůvodníš pravopisný jev – shoda přísudku s podmětem.
- 6) Vysvětli rozdíl mezi slovy **standard** a **standarta**. Užij slova ve větách.

Obr. 3

7) K uvedeným významům přiřaď slova z textu:

hmotnost určité látky, obvykle 1 m čtvereční v gramech
výrobní obor zahrnující všechny druhy tiskařských technik
krásná literatura
záplatovat, neodborně sestavovat

7) Pokus se vysvětlit rozdíl mezi slovy **polygrafie** a **poliklinika** v souvislosti s psaním částí slov poly- a poli-.

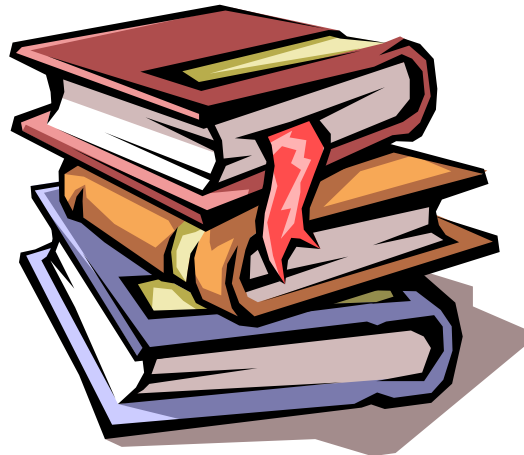
8) Časově kterou dobu bys přiřadil(a) k období normalizace?

těsně po 2. světové válce

50.- 60. léta 20. století

70. – 80. léta 20. století

po roce 1989

Řešení:

1) SS

3VH

1VV podmínková – 2VV podmínková
(spojené souřadně spojkou a)

4VV přívlastková

2) postupně rozvíjející

horní a spodní okraj – několikanásobný

látkový – shodný

kousek *látky* – neshodný

vycházející v knižních klubech ve vysokých nákladech – těsný

3) PU podmínky

A záložky za takových standardů **začaly být přepychem**. (složený sponově-jmenný přísudek s fázovým slovesem a infinitivem spony být)

4) svazek, seshora, zezdola, skončili – ustálený případ, zhoršila

5) měli byste, skončili jste, vytratily, rozpadaly se, vytrácely se, byly namíchány, začaly být

6) **standard** – obvyklá úroveň, ustálená míra; **standarta** – prapor

7) hmotnost určité látky, obvykle 1 m čtvereční v gramech – **gramáž**

výrobní obor zahrnující všechny druhy tiskařských technik – **polygrafie**

krásná literatura – **beletrie**

záplatovat, neodborně sestavovat – **flikovat**

8) první člen složených slov **poly-** má význam, mnohý, četný,...

poli- vychází z řeckého pólis s významem město, obec, poliklinika = městské zdravotnické zařízení

9) 70. – 80. léta 20. století

Zdroje:

Magazín Víkend DNES: Pravidelná příloha deníku MF Dnes. Praha: MAFRA, a.s., 9.-10. února 2013. ISSN 1210 1168.
s. 35, rubrika Kavárna, autor Josef Chuchma
[cit. 2013-02-11]

Obr. 2, 3, 4: Microsoft PowerPoint klipart

Obr. 1, 5: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 5

Gymnázium Nové Město na Moravě